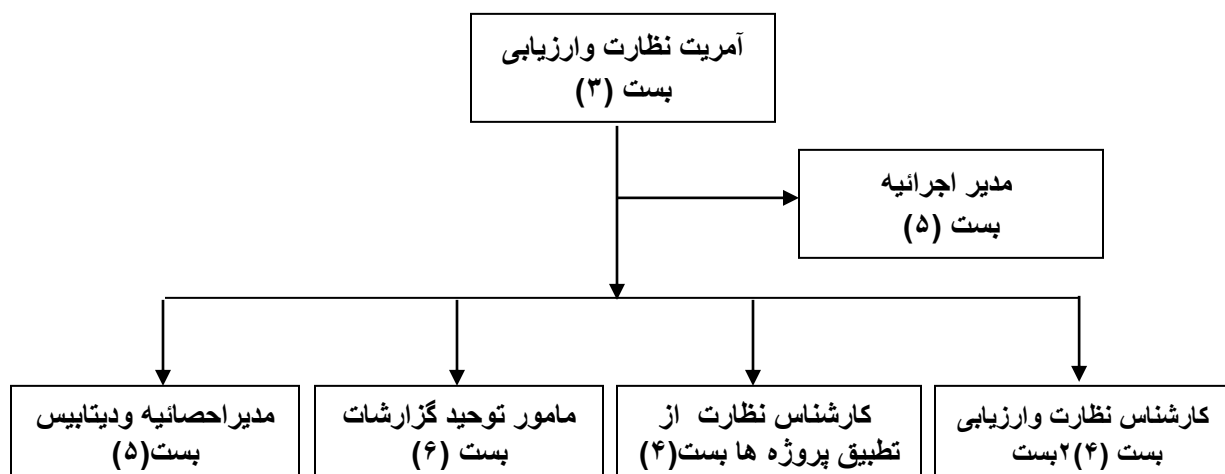

ساختار تشکیلات آمریت نظارت و ارزیابی سال ۱۳۹۷

جمهوري اسلامي افغانستان
وزارت ارشاد، حج و اوقاف

د افغانستان اسلامي جمهوریت
د ارشاد، حج او اوقاف وزارت

فارمت ارایه گزارش ششماهه از تطبیق پلان سال مالی 1398

وزارت ارشاد، حج و اوقاف

طوری‌که مبرهن است عوامل و فلسفه وجودی این وزارت از بدو تأسیس تا حال و نیز در آینده، ابلاغ و ارشاد فرامین الهی، امر بالمعروف و نهی از منکر، تعلیم و بیداری افکار جامعه متکی بر مبنای اصول و مقدسات اسلامی را در برمیگیرد.

اهداف و مقاصد وزارت ارشاد، حج و اوقاف عبارت اند از:

- ارایه تبلیغات موثر در خطبه های جمعه و عیدین به منظور جلب همکار عامه در نهادینه نمودن ارزش های حقوق بشر، محیط زیست، امور صحت و بهداشت، حاکمیت قانون، سهمگیری در انتخابات، مبارزه علیه مواد مخدر و مسکرات، فساد اداری و اخلاقی.
- سیستماتیک سازی شیوه های تبلیغ و خطابت به منظور آگاهی سریع و به موقع مردم از ارزش های دینی و جلب حمایت مردم از دولت.
- فراهم آوری تسهیلات لازم برای حجاج محترم کشور در داخل و خارج.
- ثبت و راجستر ساحات اوقافی به منظور بلند بردن عواید اوقافی در کشور.

استراتژی وزارت ارشاد، حج و اوقاف (ص ۲-۳)

خلاصه گزارش

وزارت ارشاد، حج و اوقاف در سال مالی ۱۳۹۸ مجموعاً (۶۰) فعالیت عمده را برای کل سال و تعداد (۴۹) برای شش ماه اول سال مالی پلان نموده بود که از جمله آن (۴۲) فعالیت تکمیل شده است، به تعداد (۵) فعالیت در حال اجرا قرار دارد و به تعداد (۲) فعالیت آغاز نشده و تطبیق (۰) فعالیت آغاز ولی نسبت مشکلات معطل شده است. اوسط فیصدی پیشرفت تمام فعالیت های وزارت ارشاد، حج و اوقاف طی شش ماه اول به (۹۰٪) رسیده است.

مجموع فعالیت های پلان شده در شش ماه اول	فعالیت های تکمیل شده مطابق پلان در شش ماه اول	فعالیت های در حال اجرا	فعالیت های معطل شده	فعالیت های آغاز نشده
49	40	7	۰	2

گزارش تحقق فعالیت های پلان شده

جدول ذیل میزان پیشرفت فعالیت های عمده را نشان میدهد.

شماره	هدف اصلی	مقدار هدف (تارگیت) در شش ماه اول	فعالیت های عمده	فیصدی پیشرفت شش ماه اول	فیصدی پیشرفت عمومی
1	فراهم سازی رضایت مراجعہ کنندگان	(۳) تابلو	نصب تابلوها و نحوه ارائه خدمات برای مراجعین (Processmaps)	%۱۰۰	%۱۰۰
2		(۵) تن	آموزش ۵ تن از کارکنان بخش معلومات و تلاشی در قسمت برخورد مناسب با مراجعین	%۱۰۰	%۱۰۰
3		(۱) سیستم	انکشاف سیستم تلفونی رسیدگی به شکایات	%۱۰۰	%۱۰۰
4		(۱) سیستم	ایجاد سیستم آنلاین جهت پاسخ گویی آمریت تدارکات وزارت به شرکت ها در مورد استعلام های پروژه ها	%۰	%۰
5	مناسب سازی فضای کاری برای زنان	(۱) سروی انجام شده	سروی خط مبنا (baseline) در باره مشکلات زنان در فضای کاری توسط واحد جندر وزارت ها و ادارات	%۱۰۰	%۱۰۰
6		(۱) پلان عمل	تدوین پلان عمل خاص بر اساس یافته های سروی	%۱۰۰	%۱۰۰
7		(۶۰) تن	تدویر ۱ دوره کورس زبان عربی برای ۵۰ تن از کارمندان طبقه ذکور وانات وزارت تدویر ۱ ورکشاپ آموزش زبان عربی برای ۱۰ تن از کارمندان مسلکی در مرکز برای ۱۵ روز	%۱۰۰	%۵۰
8		(115) تن	معرفی (115) تن کارمند طبقه ذکور وانات به برنامه های آموزش مدیریت، زبان انگلیسی و کمپیوتر	97%	89%
9		(۱۱۴) بست	به اعلان سپردن ۱۴ بست کارمندان و ۱۰۰ بست کارکنان اموردینی مرکزی و ولایتی از طریق رقابت آزاد	%۱۰۰	%۱۰۰
10		(۳) سیمینار	تدویر ۳ سیمینار در مورد تنظیم خانواده، قاچاق انسان و مهاجرین و مقام معلم برای اساتید مدارس دینی وائمه مساجد در مرکز و ولایات	%۱۰۰	%۶۰

۱۱	آگاهی عامه در امور دینی	(۴۰) فتوا	صدور ۴۰ فتوا و تحریر ابراز نظر های شرعی	%۱۰۰	%۵۰
۱۲		(۹۶) برنامه تبلیغی و ارشادی	برگزاری ۹۶ برنامه تبلیغی، ارشادی و توضیح مسایل دینی در قطعات و جزوات های اردو، پولیس و امنیت ملی	%۱۰۰	%۱۰۰
۱۳		(۲۶) خطبه	تعیین و توزیع ۲۶ عنوان خطبه نماز جمعه	%۱۰۰	%۵۰
۱۴		(۸) جلسه	تدویر ۸ جلسه شورای مشورتی علما در مساجد نواحی شهر کابل	%۱۰۰	۴۴%
۱۵		(۱) سیمینار	تدویر یک سیمینار تحت عنوان مبارزه با مواد مخدر برای ۳۰ تن کارشناس	%۱۰۰	%۳۳
۱۶		(۴۸) موعظه	ارائه ۴۸ مورد موعظه دینی پیرامون اعتدال و پرهیز از افراط و تفریط	%62	%31
۱۷		(۵۰) موعظه	ارائه ۵۰ مورد موعظه حسنه پیرامون موضوعات مختلف دینی، اخلاقی، اجتماعی و پیامد های فساد اداری توسط کمیته مبلغین سیار و مدیران احتساب در مساجد و مراکز عمومی شهر کابل و ولایات	%۱۰۰	%۵۰
۱۸		(۵۲۵) تن	تدویر ۱ سیمینار آگاهی دهی تحت عنوان نظام خانواده از منظر اسلام برای ۳۰۰ تن از علمای مرکز	%۱۰۰	%۱۰۰
۱۹			تدویر (۱) برنامه آگاهی دهی تحت عنوان اضرار افراط و تفریط در دین برای ۲۵ تن از علما	%۱۰۰	%۲۵
۲۰			تدویر ۴ برنامه آگاهی دهی برای ۲۰۰ تن شاگردان مدارس اناث تحت اثر وزارت	%۱۰۰	%۴۰
۲۱	آگاهی عامه در امور دینی	(۱۵) محل	تشخیص منکرات، فریب کاری، مفاسد و خرافات مانند: جادو، فال بینی، کف شناسی، غیب گویی و رمالی و مبارزه با آنها	%۱۰۰	%۵۰

22	آگاهی عامه در امور دینی	تألیف، طبع و نشر آثار علمی، دینی جهت ترویج فرهنگ مطالعه و	(۱۲) اثر علمی و تحقیقی	تألیف، ترجمه، چاپ و نشر ۶ اثر علمی و تحقیقی	%۱۰۰	%۵۰
23			تحقیقی	ویرایش ۶ اثر علمی و تحقیقی	%۱۰۰	%۵۰
24			(۲۵) مقاله	نگارش ۲۵ مقاله پژوهشی	%۱۰۰	%۵۰
25			(۳) جلد کتاب	تألیف و چاپ ۲ جلد کتاب و ۳ جلد رساله علمی در مورد اعتدال گرایی اسلامی	%۵۰	%۲۵
26			(۳) جلد رساله	تحریر ۱ جلد کتاب تحت عنوان پیه اسلام کی د احتساب نظام	%۱۰۰	%۴۰
27			(۷۲۰۰) جلد	چاپ و نشر (۷۲۰۰) جلد مجله پیام حق در ۶ شماره و توزیع آن به نهاد های دولتی و غیر دولتی	%۱۰۰	%۵۰
28	تنظیم پروژه حج فرضی و عمره		(۳۰۰۰۰) تن	تنظیم و اعزام (۳۰۰۰۰) تن غرض ادای حج بیت الله شریف و فراهم آوری تسهیلات لازم در مرکز و خارج از کشور برای آنها	%۱۰۰	%۳۰
29			(۳۰۰۰۰) تن	تنظیم و اعزام (۳۰۰۰۰) تن از هموطنان توسط شرکت های خصوصی به عمره	%۱۰۰	%۵۰
30			(۱) کمیسیون	ایجاد کمیسیون داخلی امور حجاج مطابق فقره ۱ ماده ۵ مقررہ تنظیم امور حجاج جهت تنظیم امور حج، عمره و زیارت	%۱۰۰	%۱۰۰
31			(۳۰۰۰۰) سهمیه	توزیع عادلانه (۳۰۰۰۰) سهمیه برای حجاج در مرکز و ولایت ها و ثبت نام حجاج.	%۱۰۰	%۱۰۰
32			(۱) هیئت	تعیین و اعزام هیئت جهت طی مراحل و عقد قرارداد ها به منظور ارائه خدمات به حجاج در کشور عربستان	%۱۰۰	%۱۰۰

جمع آوری عواید اوقافی به شیوه های قانونی	33	توظیف ۶ هیئت جهت جمع آوری پول، جمع و قید اموال و اجناس ۶ مزار رسمی در نواحی شهر کابل	توظیف ۶ هیئت	۴۶%	۱۰۰%
	۳۴	تجدید کرایه ۲۳۰ باب دکان و غرفه ساحات اوقافی مرکز شهر کابل	۲۳۰ باب دکان	۱۰۰%	۱۰۰%
	3۵	جمع آوری مبلغ (۴۵۰۰۰۰۰۰) چهل و پنج میلیون افغانی از عواید اوقافی در سطح مرکز و ولایات	مبلغ (۴۵۰۰۰۰۰۰) افغانی	۲۲%	۴۵%
قانونمند و معیاری ساختن امور وزارت	3۶	تعقیب طی مراحل قانون تنظیم امور ملکیت های وقفی در ادارات ذیربط	(۱) قانون	۵۰%	۱۰۰%
	۳۷	تهیه مسوده مکانیزم نظارت و ارزیابی از تطبیق پلان های وزارت	(۱) مسوده	۲۵%	۱۰۰%
	3۸	تدوین پلان عمل مبارزه علیه فساد اداری	(۱) پلان عمل	۱۰۰%	۱۰۰%
مدیریت جابدها	3۹	ثبت ۵ جریب زمین جابدهایی که از طرف اشخاص و یا ارگانهای دولتی وقف می گردد	(۵) جریب زمین	۰%	۰%
نظارت و بررسی جهت معیاری ساختن امور اوقافی، مالی، اداری، مسلکی و آموزشی	۴۰	ارزیابی تعداد (۱۱۵۸) تن از کارمندان و کارکنان امور دینی مرکز و (۱۵۰) تن از کارمندان و کارکنان امور دینی ولایتی	(۱۳۰۸) تن	۵۰%	۱۰۰%
	4۱	بازرسی امور مالی، حسابداری، اداری و مسلکی ۲۲ مرجع تحت اثر وزارت در مرکز و ولایات	(۲۲) مرجع	۳۶%	۷۷%
ارائه خدمات اداری	4۲	راه اندازی ۱ مسابقه حفظ قرآن کریم در سطح کشور	(۱) مسابقه	۱۰۰%	۱۰۰%
	4۳	معرفی ۵ تن قاری ممتاز به مسابقات بین المللی	(۵) تن	۸۰%	۱۰۰%
	4۴	ثبت ۴ صنف حفظ قرآن کریم در مرکز	(۴) صنف	۸۰%	۱۰۰%
	۴۵	ثبت ۲۵ باب مدرسه و دارالحفاظ در سطح مرکز و ولایات	(۲۵) باب	۵۴%	۱۰۰%

46		(۱۲۰) تن	جذب ۱۲۰ تن از داوطلبان جهت شمولیت در انستیتوت تدریب ائمه	۵۰%	۲۵%
47		(۱۰) دوسیه	تعقیب و پیگیری ۱۰ دوسیه نسبتی وقفی تحت غصب در ارگانهای عدلی و قضایی	۱۰۰%	۵۰%
48		(10) ولایت (۶) ناحیه	جمع آوری ارقام و احصائیه دقیق اماکن مذهبی از 10 ولایت و نواحی 6 گانه مرکزی (پرسیده شود که در شش ماه چقد پلان دارد؟)	۱۰۰%	۲۹%
49	گردشهای روزانه و فصلی	۲۶ محراب مسجد	تکمیل کاری ساختمانی تعداد ۲۶ محراب مسجد شریف شامل ۴ کود در مرکز و ولایات	۸۴%	۲۸%
مجموع		تعداد مجموع فعالیت ها: (۴۹)			
		90%			
		45%			

نتایج فعالیت های تکمیل شده

در این بخش فعالیت هایی ذکر میشود که بصورت کامل تحقق یافته باشد

ردیف	عنوان فعالیت	نتایج
۱	نصب (۳) تابلوی نحوه ارائه خدمات برای مراجعین (processmaps)	افزایش رضایت مراجعین
۲	آموزش (۵) تن از کارکنان بخش معلومات و تلاشی در قسمت برخورد مناسب با مراجعین.	
۳	انکشاف سیستم تلفنی رسیدگی به شکایات.	
۴	سروی خط مبنا (base line) درباره مشکلات زنان در فضای کاری توسط واحد جندر.	افزایش احساس امنیت زنان در محیط کار
۵	تدوین پلان عمل خاص براساس یافته های سروی.	
۶	تدویر کورس زبان عربی برای (۶۰) تن از کارمندان طبقه ذکور و اناث.	ارتقای ظرفیت کارمندان

۷	جذب و تقرر (۵۲۵) تن در بست های کارمندان و کارکنان امور دینی در سطح مرکز و ولایات.	شفافیت در پروسه استخدام
۸	تدویر (۳) سیمینار تحت عناوین تنظیم خانواده و فاصله دهی میان ولادت ها، قاچاق انسان و مهاجران و تعلیم و تربیه متمر برای (۲۴۵) تن با همکاری دفتر UNFPA وزارت محترم عدلیه و مؤسسه هاجر.	ارتقای ظرفیت ائمه مساجد و اساتید مدارس دینی پیرامون چگونگی مقابله با معضلات اجتماعی
۹	صدور (۴۰) فتوا و ابراز نظرهای شرعی پیرامون موضوعات مختلف است	انجام فتواها و ابراز نظرهای شرعی
۱۰	برگزاری (۲۱۶) برنامه تبلیغی، ارشادی و توضیح مسائل دینی در قطعات جزو تام های اردو، پولیس و امنیت ملی.	افزایش سطح آگاهی منسوبین قوای مسلح در امور دینی
۱۱	تعیین (۲۶) عنوان خطبه نماز روز جمعه به مناسبت های مختلف و توزیع آن به مساجد.	انجام موضوعات خطابت و ترویج ارزش های دینی
۱۲	تدویر (۸) جلسه شورای مشورتی علما در مساجد نواحی مختلف شهر کابل پیرامون موضوعات ذیل: صلح درکشور نیاز مبرم است؛ وحدت علما و تامین امنیت؛ رد حملات تروریستی؛ اخوت اسلامی و دوری از تعصب؛ امنیت درکشور؛ اهمیت شوراها و مبارزه بافساد؛ حمایت از لوی جرگه و وحدت علما.	ایجاد هماهنگی و ارتباط بین علما
۱۳	تدویر سیمینار یک روزه غرض آموزش شیوه تحقیق ونگارش به منظور عرضه خدمات شایسته صورت گرفته است نظر به ضرورت کارمندان به آموزش شیوه تحقیق ونگارش سیمینار متذکر دایر گردیده است	افزایش سطح آگاهی علما و مردم پیرامون چگونگی مقابله با معضلات اجتماعی و ترویج فرهنگ اسلامی، اعتدال و میانه روی و جلوگیری از افراط و تفریط، زدودن بدعات و ترویج حقایق اسلامی در جامعه
۱۴	ارائه (۵۰) مورد مو عظه حسنه پیرامون موضوعات مختلف دینی و اجتماعی توسط کمیته مبلغین در مرکز و ولایات.	
۱۵	تدویر (۱) سیمینار آگاهی دهی تحت عنوان "نظام خانواده از منظر اسلام" برای (۳۰۰) تن از علما	
۱۶	تدویر (۲) برنامه آگاهی دهی تحت عنوان "اضرار افراط و تفریط در دین" برای (۶۰) تن از علما	
۱۷	تدویر (۴) برنامه آگاهی دهی پیرامون قانون منع خشونت علیه زنان برای (۲۰۰) تن طلاب در ۲ مدرسه و ۳ دارالحفاظ تحت اثر وزارت.	
۱۸	توصیه و اخذ تعهد کتبی از ۱۸ تن افرادی که کارهای مانند رمالی، غیب گویی، فال بینی و غیره کارهای خرافاتی در مرکز و ولایات انجام می دهند.	

تألیف، ترجمه، طرح، دیزاین، تصحیح و چاپ ۶ اثر علمی در موارد ذیل: (۱) خطبه جمعه؛ (۲) د جمعی د لمانحه خطبی؛ (۳) رهنمود نبوی؛ (۴) زن در خانواده از دیدگاه اسلام؛ (۵) مبارزه علیه فساد اداری؛ (۶) آشنائی بابزرگان سلسله سوم.	۱۹	ترویج فرهنگ مطالعه و افزایش سطح آگاهی مردم در مورد دینی
تألیف و بازنگری (۶) اثر علمی در موارد ذیل: ۱. مقام زن در خانواده؛ ۲. صفات عالیه انسان در قرآن کریم؛ ۳. شایسته سالاری از نظر اسلام؛ ۴. معجزه عسل؛ ۵. فشار روحی و افسرده گی در اثر عدم مراعات دین؛ ۶. خلقت افرینش آدم در قرآن کریم.	۲۰	ترویج فرهنگ مطالعه و افزایش سطح آگاهی مردم در مورد دینی
نگارش (۲۵) مقاله پیرامون موضوعات مختلف و مورد نیاز جامعه.	۲۱	
تهیه و تدوین مسوده کتاب تحت عنوان "په اسلام کی د احتساب نظام".	۲۲	
چاپ (۷۲۰۰) جلد مجله پیام حق و توزیع آن به ادارات دولتی و غیر دولتی در سطح کشور.	۲۳	
زمینه سازی و طی مراحل اسناد ابتدائی جهت اعزام (۳۰۰۰۰) تن حاجی غرض ادای فریضه حج بیت الله شریف.	۲۴	ارائه خدمات شایسته به حجاج و جلب رضایت آنها
اعزام (۳۰۰۰۰) تن از هموطنان توسط شرکت های خصوصی جهت ادای عمره به کشور سعودی.	۲۵	
ایجاد کمیسیون داخلی امور حجاج مطابق فقره ۱ ماده ۵ مقررہ تنظیم امور حجاج جهت تنظیم امور حج عمره و زیارت.	۲۶	
توزیع عادلانه سهمیه برای حجاج در مرکز و ولایات و ثبت نام حجاج مطابق برآورد نفوس اداره مرکزی احصائیه	۲۷	
اعزام هیئت مختلط از ادارات ذیربط جهت طی مراحل و عقد قراردادهای سکن، تغذیه، ترانسپورت زمینی بنا به پیشنهاد این وزارت و منظوری مقام عالی ریاست جمهوری به کشور سعودی.	۲۸	
توظیف (۶) هیئت جهت جمع آوری پول، جمع و قید اموال و اجناس (۶) مزار رسمی در نواحی شهر کابل.	۲۹	افزایش عواید اوقافی وزارت
طی مراحل تثبیت کرایه (۲۳۰) باب دکان، غرفه و کانتینرهای ساحات اوقافی نواحی شهر کابل توسط هیئت موظف.	۳۰	

۳۱	ارسال قانون تنظیم امور ملکیت های اوقافی رسماً در ظرف ۱۴ ورق به وزارت محترم عدلیه.	قانونمند ساختن امور اوقافی وزارت
۳۲	تهیه مسوده میکانیزم نظارت و ارزیابی از تطبیق پلان و پالیسی وزارت.	تطبیق درست و به موقع پلان های مطروحه وزارت
۳۳	تهیه و ارسال پلان عمل مبارزه علیه فساد اداری سال مالی ۱۳۹۸ به ریاست محترم دفتر مقام عالی ریاست جمهوری.	مبارزه علیه فساد اداری و کاهش سطح آن در وزارت
۳۴	ارزیابی (۱۳۷۳) تن از کارکنان امور دینی و کارمندان مرکزی و ولایتی و ارسال جدول نتایج ارتقای قدم به کمیسیون مستقل اصلاحات اداری و خدمات ملکی غرض اجرای حقوق و معامله به دفتر سوانح شان.	سپردن کار به اهل کار
۳۵	راه اندازی مسابقه سرتاسری حفظ قرآن کریم در بین (۳۹) تن از حافظین برتر قرآن کریم مرکز و ولایات و توزیع جوایز به (۱۲) تن حافظ ممتاز قرآن کریم.	تشویق و رشد (۱۲) تن از حافظان قرآن کریم.
۳۶	معرفی (۸) تن قاری ممتاز کشور به مسابقات بین المللی در کشور های امارات متحده عربی، کویت، ایران و ترکیه.	تشویق و رشد قاریان قرآن کریم و انعکاس شهرت نیک افغانستان در جهان
۳۷	ثبت (۸) صنف حفظ قرآن کریم در نواحی مختلف شهر کابل	تهیه آمار دقیق صنوف حفظ قرآن کریم
۳۸	ثبت (۲۷) باب مدرسه در مرکز و ولایات کشور و صدور جواز فعالیت به آنها.	تهیه آمار دقیق مدارس و دارالحفاظ ها
۳۹	تعقیب دوسیه های نسبتی وقفی تحت غصب ذیل در ارگانهای عدلی و قضایی: (۱) یک دربند حویلی وقفی بنام غلام سخی ولد غلام صدیق واقع شهرنو کابل؛ (۲) موازی ۶ بسوه زمین وقفی جوار مسجد شریف قلعه موسی؛ (۳) و پیگیری (۸) دوسیه نسبتی ذریعه مکاتیب متعدد از طریق مدیریت عمومی اوقاف ولایات.	استرداد ملکیت های اوقافی از افراد زورمند و غاصبان زمین
۴۰	جمع آوری ارقام و احصائیه دقیق اماکن مذهبی از (۱۶) ولایت و نواحی شهر کابل	دسترسی بموقع به اطلاعات جهت تصمیم گیری

تحلیل اجراآت
الف: فعالیت های درحال اجرا

تثمره	گزارش چگونگی تحقق فعالیت	پیشرفت فیصدی	دلایل عدم تکمیل فعالیت مطابق پلان
۱	معرفی (۱۱۲) تن از کارمندان ذکور و اناث این وزارت به برنامه های آموزشی در مؤسسات و ادارات دولتی	۹۷%	نسبت عدم بودجه در برگزاری برنامه های آموزشی پلان متذکره تکمیل نگردیده است
۲	ارائه (۳۰) مورد موعظه دینی پیرامون اعتدال و پرهیز از افراط و تفریط در اسلام و تمرکز بالای اخوت و همدیگر پذیری در زیر جتر اسلام برای خطبا و امامان رسمی و غیر رسمی در نواحی شهر کابل صورت گرفته است.	۶۲%	(۱۸) مورد موعظه متباقی به نسبت مصروفیت کارمندان در پروسه حج ارائه نگردیده است.
۳	(۲) جلد رساله پیرامون نشانه های بارز اعتدال گرایی و هیوادنی مفاهیم د اسلامی شریعت د منح مهالی په هنداره کی تهیه و تدوین گردیده و کار تألیف (۲) جلد کتاب جریان دارد.	۵۰%	مصروفیت کارمندان در پروسه حج سبب عدم تکمیل فعالیت متذکره گردیده است
۴	طبق راپور جدول عواید از طریق ریاست اداری و مالی وزارت در ربع اول سال مالی مبلغ (۲۰۱۱۹۱۲۹) بیست میلیون و یکصد و نوزده هزار و یکصد و بیست و نه افغانی از مرکز و ولایات به حساب خاص اوقاف تحویل بانک گردیده است.	۴۵%	متباقی پول باقیمانده از مبلغ (۴۵۰۰۰۰۰۰) چهل و پنج میلیون افغانی پلان شده، نسبت عدم مواصلت راپور عواید ربع دوم سال مالی ۱۳۹۸ از تطبیق باز مانده است.
۵	بازرسی امور مالی، حسابی، اداری و مسلکی (۱۷) مرجع تحت اثر وزارت در مرکز و ولایات صورت گرفته است.	۷۷%	۵ مرجع باقیمانده از (۲۲) مرجع تحت اثر وزارت، توسط مفتیشن اداره عالی تفتیش بررسی گردیده است
۶	امتحان داوطلبان فارغان صنوف ۱۲ دارالعلوم ها، مدارس دولتی و خصوصی از طریق راه اندازی امتحان کانکور با حضور داشت نماینده معینیت محترم تعلیمات اسلامی وزارت معارف اخذ گردیده است.	۵۰%	مطابق مقررات وزارت محترم تحصیلات عالی که شروع دروس از سمستر بهاری به خزانگی تغییر نموده جذب داوطلبان در ربع سوم صورت میگیرد
۷	در فرمان بودجه سال مالی ۱۳۹۸ به تعداد (۷۸) پروژه در ۴ کود اعمار مساجد و پروژه های ولایتی منظور شده بود که از آنجمله (۲۲) پروژه تکمیل و همچنان اعمار مسجد جامع روضه که شامل پلان پروژه های این وزارت بوده، کاشی	۸۴%	پروسه تدارکاتی پروژه ترمیم مسجد شریف ولسوالی ارگون نسبت معضلات قومی در ولایت پکتیکا با مشکل مواجه گردیده و طی مراحل تدارکاتی آن که باید از طریق مرکز صورت گیرد به مقام عالی ریاست جمهوری اسلامی افغانستان

پیشنهاد گردیده که تاکنون جواب آن مواصلت نورزیده است. مداخله غیر تخنیکی در موقع تطبیق پروژه های ساختمانی اعمار مساجد از طرف اهالی. عدم آگاهی از قانون تدارکات در واحد های دومی و ترتیب اسناد تخنیکی بطور معیاری وارسال به موقع فیصدی پیشرفت کار پروژه ها مشکلات متذکره از دلایل عمده تکمیل کار پروژه ها میباشد		کاری مسجد روضه مبارک بلخ تکمیل و متباقی (۵۶) پروژه تحت کار می باشد. پروژه ترمیم مسجد شریف ولسوالی ارگون که در فرمان بودجه سال مالی ۱۳۹۸ مبلغ (۷۰۰۰۰۰۰) هفت میلیون افغانی منظوری داشته پروسه تدارکاتی آن با مشکل مواجه گردیده است.
---	--	---

ب: فعالیت های معطل شده

فعالیت معطل شده ندارد

ج: فعالیت های آغاز نشده

شماره	عنوان فعالیت	دلایل عدم آغاز فعالیت
۱	ایجاد سیستم آنلاین جهت پاسخ گوئی آمریت تدارکات وزارت به شرکت ها در امور استعلام های پروژه ها	از اینکه سیستم متذکره از طرف اداره تدارکات ملی اکنون ایجاد گردیده است بناءً جهت جلوگیری از مصارف، از ایجاد سیستم در داخل وزارت خودداری گردید و آمریت تدارکات از سیستم اداره تدارکات ملی استفاده می نماید.
۲	ثبت (۵) جریب زمین و جایداد هایی که از طرف اشخاص و یا ارگانهای دولتی وقف می گردد	عدم مواصلت درخواست اشخاص و ارگانهای دولتی.

مشکلات و طرح های پیشنهادی

تعداد	مشکلات	راه حل های پیشنهادی
۱	عدم همکاری ریاست شاروالی کابل و حوزه های امنیتی وزارت امور داخله در مورد تطبیق فیصله های محاکم برای استرداد جایداد های اوقافی	همکاری لازم و به موقع ارگانهای مربوطه در حصه استرداد جایداد های اوقافی.
۲	نبود تعمیر مرکزی وزارت ارشاد حج و اوقاف که نظر به مصوبه شماره ۳۳ مورخ ۱۳۹۴/۹/۲۵ کابینه ج.ا. طرح پلان های تفصیلی ساحات دارالامان و ترتیب نقشه های ساختمانی کمپلکس اداری این وزارت به وزارت شهر سازی و اراضی محول گردیده که تا هنوز زمین مذکور در اختیار این وزارت قرار داده نشده است.	همکاری وزارت شهر سازی و اراضی در قسمت در اختیار قراردادن زمین متذکره جهت اعمار تعمیر مرکزی وزارت ارشاد، حج و اوقاف.
۳	عدم تثبیت زمین جهت اعمار مجتمع حجاج در کابل از جانب ریاست شاروالی کابل.	تثبیت زمین از جانب شاروالی کابل جهت اعمار مجتمع حجاج در کابل غرض ارائه خدمات و تنظیم بهتر حجاج.

خلاص گزارش آجندای ملی امنیت غذای و تغذیه

نگاهی بروضعیت بحرانی تغذیه در افغانستان:

بر اساس دریافت های سروی وضعیت زندگی مردم افغانستان در سال 1395 توسط اداره مرکزی احصاییه ومعلومات تقریباً 44.6 درصد نفوس افغانستان از عدم امنیت غذایی رنج میبرند ، بربنیاد سروی ملی تغذیه که در سال 1392 انجام گردیده میزان شیوع سوءتغذیه مزمن یا قد کوتاهی در کودکان زیر 5 سال در سطح ملی 40.9 درصد، کم وزنی 25 درصد ، ضیاع عضلی یا سوءتغذیه حاد 9.5 درصد وکم خونی 55.9 درصد شناسایی گردیده است . این آمار متأسفانه در حال حاضر به علت تداوم جنگ ، نا امنی ، فقر ، بیکاری ، قلت آگاهی صحتی وعدم دسترسی مردم به خدمات صحتی در مناطق دور دست وناامن ، عمل کرد نادرست و غیر معیاری در زرع، پرورش ، نگهداشت وتولید محصولات زراعتی روبه افزایش است .

بدین منظور حکومت افغانستان را در همکاری نهادهای همکار سازمان ملل متحد “ UNICEF WFP“FAO در سال 1391 کار تهیه آجندای ملی امنیت غذایی وتغذیه را توسط متخصصان داخلی و خارجی آغاز کرد و بعد از ترتیب آجندای ملی امنیت غذایی وتغذیه در سال 1392 تکمیل واز جانب حکومت وقت تائید گردید.

این آجندا در سال 1395 توسط وزیرمحترم زراعت آبیاری ومالداری حکومت وحدت ملی رسماً در جلسه شورای وزیران ارایه ومورد تایید قرار گرفت.

هدف آجندای ملی امنیت غذایی و تغذیه:

حصول اطمینان از اینکه هیچ افغان در گرسنگی رنج نبرده و در هر وقت دارای تغذیه خوب میباشد.

مقاصد آجندای ملی امنیت غذایی و تغذیه:

- ۱- تأمین موجودیت غذای کافی برای همه افغانها .
- ۲- تأمین عرضه پایدار غذایی در همه اوقات و در حالات اضطراری .
- ۳- ترویج رژیم سالم غذایی استفاده مناسب از غذا و تغذیه خوب بالخصوص برای اطفال و زنان.

ساختار های ایجاد شده برای تطبیق آجندای ملی امنیت غذایی و تغذیه:

- ۱- کمیته عالی رهبری آجندای ملی امنیت غذایی و تغذیه .
 - ۲- کمیته اجرای آجندای ملی امنیت غذایی و تغذیه .
 - ۳- سکرتریت تخنیکی آجندای ملی امنیت غذایی و تغذیه .
 - ۴- گروپ های کاری .
 - ۵- واحد های هماهنگی آجندای ملی امنیت غذایی و تغذیه .
 - ۶- کمیته های ولایتی آجندای ملی غذایی و تغذیه .
- هدف کلی ایجاد کمیته ولایتی امنیت غذایی و تغذیه دخیل و فعال ساختن مسئولان محلی و شرکای کاری غیر دولتی به سطح ولایات می باشد .

تاکنون در (۲۶) ولایت کمیته های کاری که دررئس آن والی محترم ولایات و معاونین ایشان رئسای اقتصاد و زراعت میباشد که در ماه یک بار مسئولیت تدویر و آگاهی را در زمینه به شمول ارائه گزارش به ریاست محترم دارالانشای شورای وزیران به عهده دارند .

خلاص گزارش پیرامون آجندای ملی امنیت غذایی و تغذیه:

به اساس مصوبه شماره ۱۲/مورخ ۱۳۹۶/۸/۸ شورای محترم وزیران وزارت ارشاد، حج و اوقاف شامل اعضای آجندای ملی مصونیت غذایی و تغذیه گردیده است بادر نظر داشت مبرمیت موضوع نماینده آمریت نظارت و ارزیابی طور مستمر در تمام جلسات که با هماهنگی سکرتریت محترم آجندای ملی امنیت غذایی و تغذیه و ادارات ذیربط تدویر گردیده اشتراک ورزیده است .

و تاکنون این وزارت نظریه استقامت کاری که در بخش آگاهی دهی و تنویر اذهان عمومی مسئولیت دارد فعالیت های ذیل را به وجه حسن انجام داده است .

ارایه خطبه ها :

- ۱- ارایه خطبه پیرامون مزایای تغذیه با شیر مادر و مصونیت غذایی و نعمت تغذیه .
- ۲- مزایای تغذیه با شیر مادر و مصونیت غذایی و تغذیه از دیدگاه اسلام .
- ۳- امنیت تغذیه با شیر مادر از دیدگاه قرآن و سنت .

تدوین جزوه معلوماتی و مقالات تحت عناوین ذیل:

۱- فراخوانی (۱۵۰) تن از امامان و خطبای مساجد و تکیای شهر کابل در تالار قصر مرمرین در همایش تحت عنوان نقش علما کرام در تحقق اهداف آجندای ملی امنیت غذایی و تغذیه به تاریخ ۸ حوت ۱۳۹۶ با همکاری سکرتریت آجندای ملی امنیت غذایی و تغذیه که در همین گردهمایی یکی از پیشنهادات علمای کشور تهیه و تدوین جزوه بود تا همه علما و ملا امامان مساجد بتوانند با استفاده از آن مباحث امنیت غذایی و تغذیه را از طریق منابر مساجد به هموطنان عزیز ابلاغ نمایند .

خوشبختانه جزوه معلوماتی تحت عنوان امنیت غذایی و تغذیه از دیدگاه دین مبین اسلام توسط نویسندگان خبره ریاست تحقیق و مطالعات علوم اسلامی باتلفیق نظرات مسؤولین وزارت محترم زراعت و صحت عامه تدوین گردیده است که کتاب مذکور در (۵۰۰) نسخه با

همکاری تخنیکي سكرتریت آجندای ملی امنیت غذایی و تغذیه و كمك مالی مؤسسه احسان در یک جلد و ۱۵۰ صفحه زیور چاپ یافته است .

به تعداد ۲۰۰ نسخه آن توسط ریاست ارشاد، حج و اوقاف ولایت کابل در چهارده ولسوالی مربوطه و ۱۸۰ نسخه دیگر آن از آدرس ریاست ارشاد و انسجام مساجد در نواحی شهر کابل در دست رس امامان و خطبا غرض ابلاغ و ارشاد محتوای آن توزیع گردید.

رساله مذکور مستند با آیات و احداث مبارکه و نیز با نظریه علما و دانشمندان ترکیز نموده ، عناوین و مطالب مندرج آتی این رساله نیز از فراز محراب و منبر ، تکایا ، مدارس خصوصی و دار الحفاظ های راجستر شده این وزارت در سطح مرکز و ولایات ابلاغ و ارشاد، گردیده است.

۱ - امنیت غذایی در پرتو ارشادات دین مبین اسلام .

۲- ارزش زراعت و مالداري از نظر اسلام .

۳- حفاظت و مراقبت از نهال و زراعت .

۴- حکم زراعت و کشاورزی .

۵- اضرار افراط در پرخوری و تفریط در تناول غذا .

۶- رعایت توازن و اسراف در خوردن و نوشیدن .

۷- اضرار ضایعات مواد غذایی از زمان زرع تا زمان استفاده آن .

۸- اهمیت تنوع در زرع و تولید مواد غذایی .

۹- ارزش تجارت مواد غذایی در اسلام .

۱۰- اهمیت تجارت در پرتو نصوص شرعی .

۱۱- اوصاف مهم یک تاجر مسلمان .

۱۲- همکاری در بهبود امنیت غذایی .

۱۳- فقر و راه های حل آن از نظر اسلام .

۱۴- تغذیه در پرتو ارشادات دین مبین اسلام .

۱۵- فواید تغذیه با شیر مادر.

۱۶- مدت زمان شیر دهی برای اطفال .

۱۷- نقش تغذیه در صحت مندی و اهمیت آن در اسلام .

- ۱۸- حکم اسلام در مورد روزه مادران بار دار و شیرده .
- ۱۹- مسئولیت والدین در تغذیه اطفال از دیدگاه اسلام .
- ۲۰- رعایت عدالت در تغذیه اعضای خانواده از دیدگاه اسلام .
- ۲۱- مسئولیت اغنیایی جامعه و حکومت در تغذیه سالم .
- ۲۲- نیازمندان از نظر اسلام .
- ۲۳- پاداش اشخاص که فقیران و گرسنگان را کمک میکنند .
- ۲۴- عادات و رسوم ناپسندیده در مصرف مواد غذایی .
- ۲۵- پیامدهای مصارف گزاف در محافل و مناسبات .
- ۲۶- اهمیت حفظ الصحه فردی و محیطی از نظر اسلام و نقش آن در حفظ الصحه .
- ۲۷- جایگاه نظافت و پاکیزه گی در اسلام .
- ۲۸- اهمیت نظافت و حفظ الصحه فردی از نظر اسلام .
- ۲۹- اهمیت نظافت و حفظ الصحه محیطی .
- ۳۰- نقش ورزش در حفظ تندرستی و جلوگیری از چاقی .

تهیه مقالات علمی تحت عناوین ذیل :

- ۱- اهتمام اسلام به حفظ الصحه شخصی و محیطی .
 - ۲- تغذیه متوازن مادران در دوران حمل و شیردهی .
 - ۳- عوامل سوی تغذیه انواع و پیامدهای آن .
 - ۴- عادات و رسوم ناپسند در مصرف مواد غذای از نظر اسلام .
 - ۵- اضرار و اسراف در خوردن و نوشیدن از دیدگاه اسلام .
 - ۶- چاپ مقاله علمی تحت عنوان نقش امنیت غذایی در سلامتی انسان در مجله پیام حق ارگان نشراتی این وزارت و توزیع آن جهت تنویر افکار مردم در سطح مرکز و ولایات .
 - ۷- اشتراک علمادر برنامه های ریاست محترم رادیو تلویزون ملی جهت توضیح امنیت غذایی و تغذیه در اسلام .
- آگاهی دهی هرچی بیشتر از طریق گرد همایی علما و نیز ابلاغ آن توسط اساتید مدارس خصوصی و راجستر شده این وزارت پیرامون امنیت غذا و تغذیه به شاگردان صورت گرفته.

پـلـان اـتـخـاذ شـشـده اـگـاهـی دـهـی ۱۳۹۸:

وزارت ارشاد، حج و اوقاف مبلغ (۱۰۶۲۰۰۰۰) ده میلون شصدوبیست هزار افغانی را غرض برگزاری سیمینارهای آگاهی دهی در سطح مرکز و ولایات شامل پلان بررسی وسط سال ۱۳۹۸ نموده که در صورت منظوری وجوه پلان شده این وزارت بهتر میتواند آگاهی دهی نماید که متاسفانه مبلغ مذکور در بررسی وسط سال ۱۳۹۸ تا اکنون از جانب وزارت محترم مالیه منظور نگردیده است و پلان آگاهی دهی به نسبت عدم وجوه مالی از تطبیق باز مانده است .

۸- قرار حکم شماره (۱۵۹۸) مؤرخ ۱ / ۵ / ۱۳۹۸ مقام محترم فضل الرحمن رجبی آمر نظارت و ارزیابی در ترکیب هیئت پنج نفری جهت ایجاد کمیته ولایتی آجندای ملی امنیت غذایی و تغذیه از تاریخ ۱۳ اسد الی ۱۶ اسد سال جاری به ولایت خوست توظیف سفر نموده مطابق آجندای از قبل تعیین شده اجراءات لازمه پیرامون ایجاد و راه اندازی فعالیت های این برنامه صورت گرفته بعد از اتمام وظایف محوله مع الخیر با هیئت مختلط اعزام شده به تاریخ ۵/۱۶ سال جاری باز گشت به کابل صورت گرفت .

رهنمود آگاهی دهی محیط زیستی به خطبا وائمه مساجد و حسینیه ها

مقدمه:

نقش محیط زیست در زندگی و اهمیت آن در اسلام:

زمین با کلیه اجزا و عناصر هستی نعمت های گرانبهایی اند که برای آسایش ، رفاه ، رفع نیازها و استمرار سالم زندگی انسان آفریده شده و انسان در پرتو رهنمود ها و آموزه های دینی ، معیارهای اخلاقی و ضرورت های تداوم حیات بشر ، ملزم به استفاده سالم ، بهینه و مسولانه از این نعمت های ارزشمند آفریده است .

از دیدگاه جهان بینی توحیدی ، هیچ چیزی در طبیعت بیهوده آفریده نشده تا بدون نیاز ووجه معقول در معرض تخریب ، فساد و آلوده ساختن قرار گیرد ، به همین جهت قرآن کریم از فساد در زمین به شدت نهی می کند و واژه ((فساد)) همه اعمال ، رفتار ، کردار و تصرفاتی را در بر می گیرد که به گونه ای سلامت محیط زیست بشر را آلوده و تهدید نماید .

احکام و آموزه های دینی افراد جامعه را به اصلاح ، اعمار ، آبادانی ، پاکیزه گی و پاک سازی محیط زیست تشویق نموده و مامور می سازد . دور ساختن خس و خاشاک از راه مردم را بخشی از رده های ایمان معرفی کرده و حتی کسانی که سایبان ها و راه های عمومی را آلوده می سازد ، لعنت شده گفته است . فرقی نمی کند که آلوده کننده های محیط زیست اشخاص حقیقی یا حکمی باشند ، یا دولت ها ویا سازمان ها ی جهانی باشند و یا غول های منفعت محور تهدید کننده به سلامت محیطی باشند که بشر را در گذر قرن ها با همه صداقت و عطوفت در آغوش مهر گستر خویش پرورش می دهد.

همچنان که اسلام عزیز به نهال شانی ، گسترش فضای سبز و حفظ سلامت محیط زیست به مفهوم کلی و جزیی آن تشویق نموده و عاملان آن مستحق پاداش دانسته طوری که مسلمانان را تا شامگاهان قیامت به غرس نهال امر می نماید .

از دیدگاه دین ، عرف ، اخلاق و قانون ، حفظ سلامت محیط زیست از انواع مختلف و فراوان آلاینده ها ، امری لازمی پنداشته می شود . زیرا ، استمرار زندگی سالم انسان در گرو محیط زیست سالم است .

نه تنها به تاسی از حکم شماره 2825 مورخ 1397/12/16 مقام عالی ریاست جمهوری اسلامی افغانستان و مکتوب 3160 مورخ 1398/6/2 ریاست انسجام امور کابینه بلکه وزارت ارشاد ، حج و اوقاف بر مبنای مسئولیت های دینی و کاری خویش همواره تلاش می ورزد تا اهمیت ، نقش ، ارزش و حفاظت محیط زیست سالم را در پرتو شریعت اسلامی ، از طریق علما ، امامان و خطبای مساجد از فراز منابر از طریق حلقات درسی مساجد ، مدارس ، رسانه های وزارت و رسانه های همگانی به آگاهی مردم برساند . و نیز زیان های کشنده آلوده ساختن محیط زیست ناشی از عدم احساس مسئولیت افراد و جامعه در برابر محیط با همان آب ، هوا ، خاک و سایر ملحقات آن را برای مردم توضیح دهد .

مشکلات، راه حلها و رهنمود های لازمه برای خطباء وائمه مساجد و حسینیه ها.

تعداد	فکتورهای مهم افزایش آلودگی هوا	رهنمود و راه حل ها
۱	داشتهای خشت پزی	کوره های خشت پزییکه ساحه کارشان نزدیک شهر است و فعالیت های غیر معیاری را توسط داش های خشت پزی سنتی انجام میدهند توسط ارگان های ذیربط نظارت و وادار به نصب فلتتر های تصفیه کن دود کردند ودر صورت تخلف جریمه قابل ملاحظه بالایشان وضع گردد و شوراهای مردمی در زمینه به ارگان های ذیربط همکاری جدی نمایند .
۲	ریگریشن و فابریکه های تولید اسفالت	باید ریگ ریشن ها و فابریکه های تولیدکننده اسفالت از داخل شهر به بیرون و مکان مشخص انتقال گردیده وآنچه از ریگ ریشن هایکه جواز ندارند فعالیت شان معطل و ریگ ریشن های که جواز و فعالیت قانونی دارند مشخصا از جانب مسؤولین ذیربط نظارت کردند
۴	بلند منزل های رهایشی و حمام ها	تفتیش منظم از منابع عمده آلوده کننده های هوای شهر کابل صورت گیرد و در صورت تخلف جریمه ودر تکرار جرم جواز فعالیت برایشان اعطا نگردد. حمام ها، تأسیسات صنعتی و تجارتی، بلند منزل های تجارتی، ریگ ریشن ها و فابریکه های تولید اسفالت که آلاینده هوامی باشند با همکاری مردم و شوراهای محل کنترل ودر صورت هرگونه بی اعتنای مراجع مربوطه را در جریان قرار دهند
۵	وسایط نقلیه که وزن های غیر مجاز را به خصوص فاضله و کثافات را در جریان روز حمل می نمایند	برای وسایط یکه کثافات و بارهای ثقیل بخصوص مواد تعمیراتی را انتقال میدهند وقت مشخص برایشان بخصوص از طرف شب در نظر گرفته شود در صورت حمل غیر مجاز وزن ، و یا فرسوده بودن وسایط نقلیه ارگان های ذیربط به خصوص ترافیک با صاحبان وسایط برخورد جدی نموده و هموطنان عزیز در زمینه همکاری نمایند در صورت تخلف جریمه سنگین وضع گردد
۶	کثافات انباشده جامد شهری	ایجاد سیستم جریمه دهی برای آن اشخاص، دکان داران و یا مالکین خانه های که فضای عمومی را با زباله ها آلوده می سازند. راه اندازی حشرهای عمومی و همگانی در روز های مشخص و حوزه های مختلف شهر صورت گیرد
۷	بیت الخلا های ساحات مسکونی و غیر پلاتی شهر	ترتیب و تطبیق پلان مؤثر به منظور مدیریت و بهبود سیستم فاضلاب و کانالیزسیون بیت الخلا های ساحات غیر پلاتی در صدر برنامه های کاری ادارات ذیربط قرار گیرد
۸	عدم کنترل فاضلاب های شهری	تعیین محل مناسب و لازم برای تخلیه تانکر های فاضلاب، ایجاد سیستم منظم و راجستر شده برای تانکر های تخلیه فاضلاب، ایجاد راهکار های مشخص جهت مدیریت بهتر آب های باران و برف و تعیین مسیر مناسب برای آب ها
۹	موجودیت معتادین در جاده ها و اماکن مسکونی	موجودیت معتادین در سرکها ، زیر پل ها ، و حتی در پارک های شهر باید دولت در قبال ایشان بی تفاوت نبوده بلکه مسئولیت ایمانی و اسلامی خویش را طبق آموزه های اسلامی انجام دهند .
۱۰	ازدیاد بیش از حد وسایط نقلیه	وضع نمودن جریمه های نقدی برای موتر های دود زا، وضع نمودن جریمه های مناسب تخلفات محیط زیستی برای تمامی افراد و اشخاص یکه مرتکب آلوده گی هوامی گردند تعیین مالیه بیشتر و یاهم جلوگیری از اشخاص یکه چندین موتر دارند و باعث از دیداد ترافیک جاده های شهر شده و مسبب مخاطره قرار دادن حیات دیگران میگردند برخورد لازمه صورت گیرد

۱۱	مسدود بودن اکثر جاده ها و پیاده روها از جانب زورمندان و مؤسسات خارجی و حتی تراکم بیش از حد دست فروشان و کراچی ها	باز گشائی جاده ها و پیاده روهای مسدود شده شهری، ساخت جاده ها و پیاده روهای شهری، تعیین محلات مناسب برای انبار های مواد ساختمانی، ترمیم و اعمار کوچه ها و سرک های ساحات غیر پلائی، ایجاد مارکیت های دست فروشی جهت تخلیه جاده های موثر رو از دست فروشان و کراچی ها
۱۲	نبود جاده ترانزیتی حلقوی برای وسایط باربری	اعمار سرک های ترانزیتی (حلقوی) خارج شهر، تنظیم تقسیم اوقات مشخص برای عبور عراده جات بار بری بیرون شهر از جاده های داخلی و نظارت بر تطبیق واقعی آن و در صورت تخلف وضع جریمه مناسب
۱۳	عدم موجودیت قانون جرایم محیط زیستی، پولیس و سارنوال خاص محیط زیستی	ایجاد سارنوالی محیط زیستی جهت بررسی جرایم، تخلفات و تخطی های محیط زیستی، ایجاد محکمه محیط زیستی جهت بررسی به جرایم و تخلفات محیط زیستی و تطبیق قوانین آن
۱۴	عدم موجودیت متخصصین ذیربط در ارگانه	استخدام کدرهای متخصص در وزارت خانه ها و ادارات مسؤل جهت تطبیق پلان عمل و رهنمود های لازمه در زمینه .
۱۵	موجودیت سگهای ولگرد	این سگها عامل شیوع امراض مهلک ، سبب آزار و اذیت شهروندان و همچنان باعث تکرر آلودگی هوا میگردد که همشهریان باید در حصه جمع آوری سگهای ولگرد اقدام نموده و در زمینه با ارگان ها همکاری لازمه نمایند
۱۶	عدم پایداری برق مورد نیاز که در خلا باعث تشویق و استفاده دیگر مواد سوخت میگردد	در فصل زمستان یکی از عوامل یکه باعث تشویق مواد سوخت جایگزین برق می گردد گاز، چوب و ذغال سنگ است که مسؤلین ذیربط برق در حصه تهیه برق دوام دار پلان های اثر گزار داشته باشند. و وضع مالیات بیشتر بالای ابزار های برقی پرمصرف تثبیت نمایند
۱۷	نبود فرهنگ آگاهی دهی عامه از طرف رسانه های صوتی و تصویری و شورا های مردمی در نواحی شهر پیرامون اهمیت پاکی و نظافت	ترویج فرهنگ حفاظت محیط زیستی از طریق رسانه ها و گرد همایی ها ، مکلف ساختن مطبوعات و رسانه های جمعی، ایجاد شوراهای فعال مشورتی و برگزاری کنفرانسهای علمی در زمینه
۱۸	از دیداد بیش از حد دکان های قصابی در شهر	ممنوع نمودن کشتار گاه هایکه به شکل متفرقه و در جاهای نامناسب شهر ایجاد شده و فعالیت شان باعث تلوث و تعفن و تجمع حشرات و حیوانات می گردد. اعمار و ایجاد کشتارگاه های معیاری در ساحات حومه شهر از جانب حکومت و همشهریان عزیز در حصه حفظ محیط زیست سالم همکاری همه جانبه نمایند
۱۹	عدم کنترل فابریکه های تولید خریطه پلاستیکی و نبود یک پالیسی منظم در زمینه	ایجاد مراکز تولیدی و رایج ساختن خریطه های تکه یی و کاغذی به جای خریطه های پلاستیکی ، ترویج فرهنگ عدم استفاده از خریطه های پلاستیکی از طریق مدیا و رسانه های همگانی ابلاغ و پیام رسانی شود
۲۰	نبود کمر بند سبز و غصب بیش از حد ساحات سبز از جانب زور مندان	ساحاتیکه برای ایجاد سر سبزی پلان گردیده باشد شناسای و در صورت غصب دوباره از جانب ادارات ذیربط مسترد و ساحه سبز مجددا احیا گردد
۲۱	ایجاد بلند منزل ها و شهرک های رهائشی بدون در نظر داشت ساحه سبز، سیستم کانالیزیس یون، آب آشامیدنی، پارکینگ و وسایط، ساحات تفریحی برای اطفال و خدمات اجتماعی	عدم رعایت کسانیکه مسؤلیت اعمار و توزیع اپارتمان ها را دارند بدون در نظر داشت یک شهرک معیاری از خدمات اجتماعی از جمله: مکتب، شفاخانه، ساحه سبز، مسجد، نصب فلتر تصفیه دود در دستگاه مرکز گرمی ها و تثبیت مکان مناسب باری جمع آوری زباله ها

۲۲	موجودیت میدان هوایی در نفس شهر کابل	یکی از چالشهای ازدیاد ترافیک ایجاد بینظمی ها افزودی سر و صدای بیش از حد چرخبالهای نظامی و هواپیماهای مسافربری و تلوث هوا ، موجودیت میدان هوایی در داخل شهر است که میبایست به فاصله ۳۰ الی ۴۰ کیلومتری پلان میگردد
۲۳	مصرف بیش از حد آب و حفر چاهای غیرمعیاری	افزایش پدیده شهر نشینی رشد نفوس و حفاری چاه های خود سر و نبود سیستم آب رسانی غیر فنی و موجودیت فاضلاب های شهری با عث تحدید محیط زیست انسان و تمام زنده جان ها گردیده است. و آب های سطحی وزیر زمینی را ملوث ساخته است.
۲۴	فعالیت های بی رویه در آلوده ساختن آب ها تداوم و یقا محیط زیستی را در مخاطره انداخته است	فکتورهای ذیل که در آلوده سازی و استفاده بیرویه آب تاثیرات منفی دارد کنترل گردد: تخلیه فاضلاب در آب جویچه های سرک ، اعمار شهرک های غیر معیاری، تخلیه زباله ها در مسیر آب های سطحی، فعالیت های کشتار گاه ها، حفر چاه های سپتیک، فعالیت ورکشاپ و ترمیم وسایط نقلیه.
۲۵	عدم نظارت از فعالیت شرکت های خصوصی آب رسانی	ارگانهای ذیربط مکلف شوند تاجلو فعالیت همچو شرکت ها را بگیرند و ادارات ذیربط شبکه های عمومی توزیع آب آشامیدنی را در شهر ها ایجاد نمایند. و برای کنترل از مصرف بیش از حد آب فابریکات و تولید تصفیه خانه ها کیمیای فاضلاب اعمار نموده دوباره مطابق معیار های محیط زیستی استفاده گردد و برای آبیاری باغ ها و زمین های زراعتی از سیستم آبیاری قطره ایی استفاده گردد تا در حصه سرسبزی و ایجاد محیط زیست مناسب مفید واقع گردد
۲۶	عدم رفع مدیریت زباله ها	دفن غیر معیاری زباله ها سبب آلوده سازی محیط زیست گردیده و باعث شیوع امراض گوناگون شده و مسئولیت همه شهروندان و نهاد های مسؤل میباشد تا از طریق اطلاعات جمعی گردهمائی ها بصورت مستمر ابلاغ و پیام رسانی گردد. ارتقای دانش محیط زیست نقش عمده در پاکی و حفاظت محیط زیست سالم دارد. آلوده گی و بحران های محیط زیستی، کم آبی و آلوده گی آب بیشتر از فعالیت های اجتماعی بوده و عدم آگاهی شهروندان در حفاظت محیط زیست و آب ، تهدید حیات انسان و سایر موجودات میگردد
۲۷	قطع جنگل ها و ساحات سبز	جنگلات و ساحات سبز که باعث زیبایی و استمرار حیات انسانها ، پرنده گان و حیوانات وحشی میشود توسط مردم قطع و حتی ریشه کن می گردند که سبب انقراض پرنده گان ، حیوانات و همچنان تخریب و تلوث محیط زیست برای انسان ها می گردد که همشهریان در زمینه توجه نموده از قطع و ریشه کن ساختن درختان سبز خوداری نمایند .

در چارت فوق ، آلاینده های مختلف به صورت مختصر معرفی شده و راه ها و روش های کاهش یا جلوگیری از آلوده ساختن یا فساد محیط زیست نیز به گونه کوتاه توضیح شده است .

علما ، امامان ، خطبای مساجد ، مدرسین مدارس دینی و نخبگان مسئولیت دارند با استفاده از کلیه راه ها ، ابزار و وسایلی که برای آگاهی دهی مردم در اختیار دارند ، درمورد ایجاد محیط زیست سالم و حفاظت و نگهداشت از آن بر مبنای آموزه های اسلامی برای مردم آگاهی های لازم را ارائه نمایند .

